

Rapport 2020:4

Länstyrelsen
Stockholm

Bostad sist?

Om bostättningslagen och nyanländas boendesituation
i Stockholms län

Illustrationer: Kristine Widlert

Vi är nyfikna på er!

- Vad heter du?
- Representerar du en organisation, myndighet, kommun eller något annat?
- Har du kunskap/kännedom om bosättningslagen sedan tidigare?
- Varför valde du just det här seminariet?

Varför en rapport om nyanländas boendesituation?

- ❖ Utgångspunkt i uppdrag inom integration
- ❖ Bosättningslagen trädde i kraft mars 2016
- ❖ Behov av en väl underbyggd lägesbild

Hur har vi gått tillväga?

- ❖ Enkät till länets kommuner
- ❖ Enkät till organisationer i det civila samhället
- ❖ Intervjuer med nyanlända
- ❖ Analys av statistik

Rapportens utgångspunkter

FN:s minimivillkor för lämplig bostad

- **Rättsligt skyddad upplåtelseform**, som ger ett starkt rättsskydd mot olaga vräkningar, särskilt om barn berörs.
- **Tillgång till service och infrastruktur** grundläggande för hälsa, säkerhet, komfort och trivsel, till exempel sanitet, värme och elektricitet och för att tvätta, förvara och laga mat.
- **Överkomlig prissättning** (eller med stöd av offentliga subventioner) så att inte möjligheten att tillgodose och tillfredsställa andra basala behov hotas.
- **Beboelighet**, såsom tillräcklig yta och skydd från väder och vind samt fysisk säkerhet. Här finns en särskild koppling till hälsa.
- **Acceptabelt läge** med tanke på sysselsättning, skola, sjukvård eller andra samhällsfunktioner som den enskilde är i behov av.
- **Tillgänglighet** för alla, för vilka en del grupper såsom äldre, barn, funktionsnedsatta och fysiskt eller psykiskt sjuka ska garanteras viss prioritet.
- **Kulturell lämplighet** handlar om att respektera och ta i beaktande olika former av uttryck av kulturell identitet.

Ett jämställt Stockholm – länsstrategi för ett jämställdhetsintegrering

- 1 *En jämn fördelning av makt och inflytande*
- 2 *Ekonomisk jämställdhet*
- 3 *Jämställd utbildning*
- 4 *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet*
- 5 *Jämställd hälsa*
- 6 *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra*

Målgruppen

- ❖ Anvisade nyanlända –
vår huvudsakliga målgrupp
- ❖ Självbosatta nyanlända –
ges visst fokus
- ❖ Ensamkommande barn –
inte del av denna lägesbild

Vad vill bosättningslagen uppnå?

- En jämnare fördelning av mottagandet av nyanlända och att alla kommuner ska vara med och bidra
- Nyanlända ska ges bättre förutsättningar att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden och i samhällslivet
  - genom en mer proportionerlig fördelning av mottagandet
  - genom att mottagandet i högre grad styrs mot kommuner med goda arbetsmarknadsförutsättningar

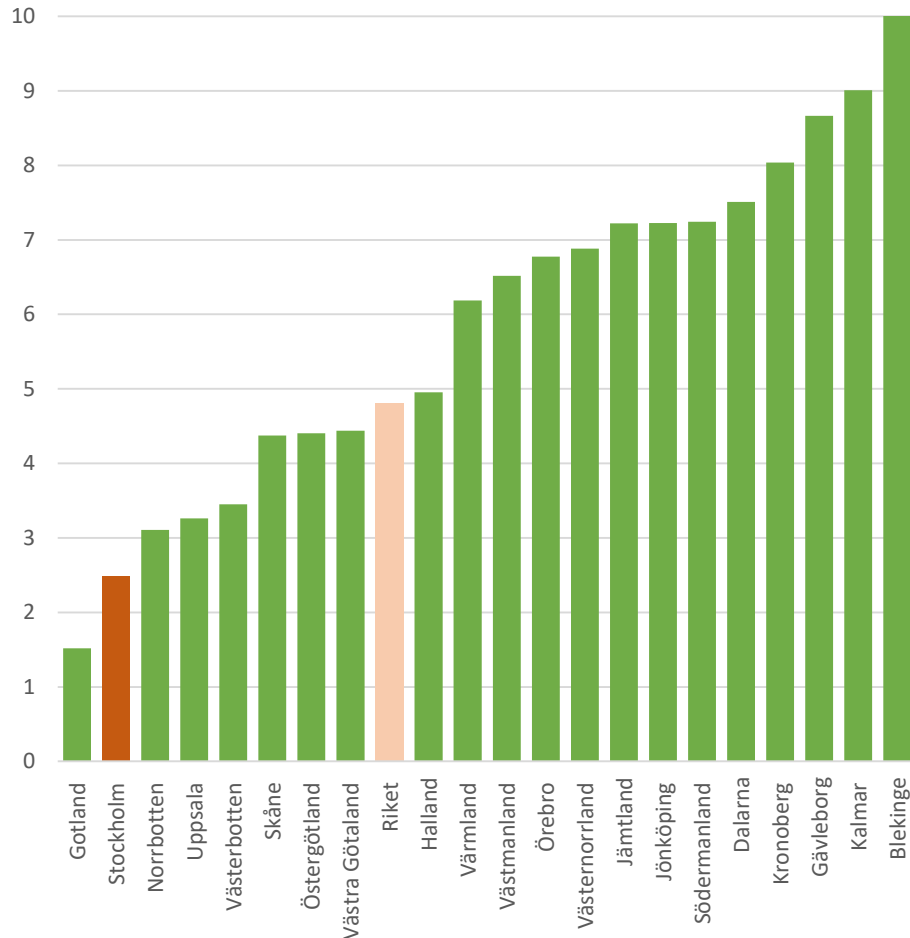
Hur har bosättningslagen inverkat på den initiala fördelningen?

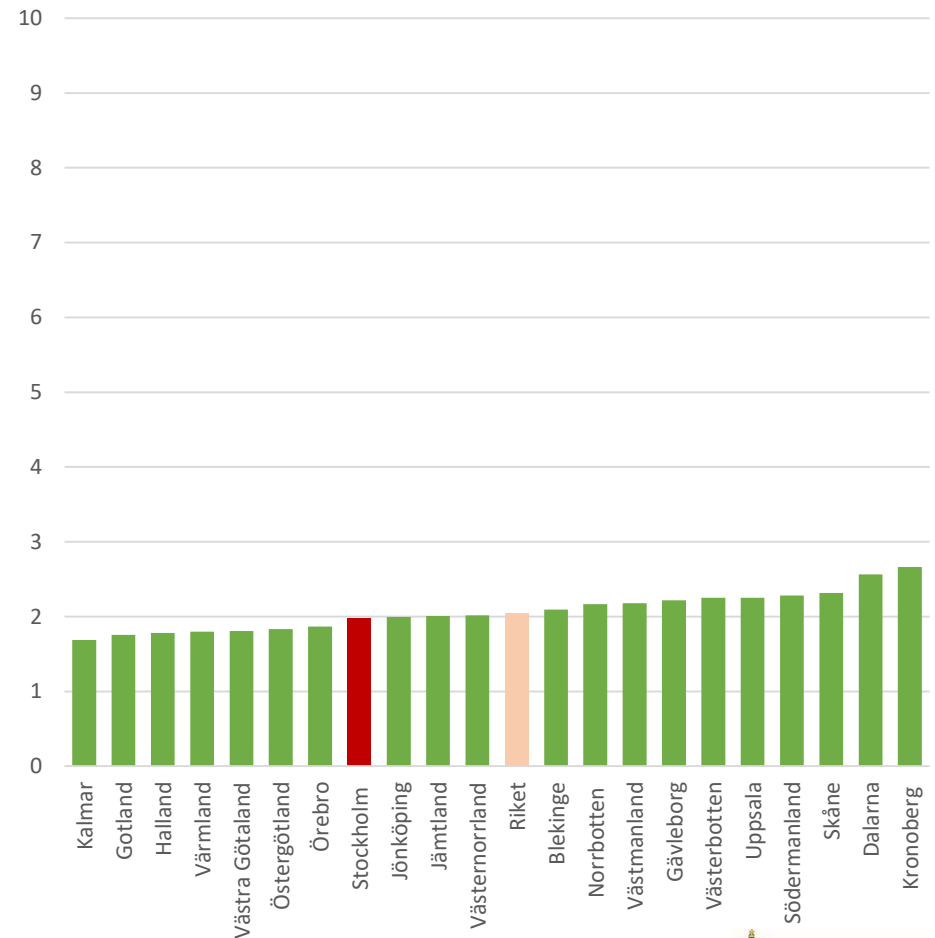

Fördelning av mottagandet mellan länen

Kommunmottagna per 1 000 invånare, exklusive ensamkommande barn, per län, 2015 respektive 2019

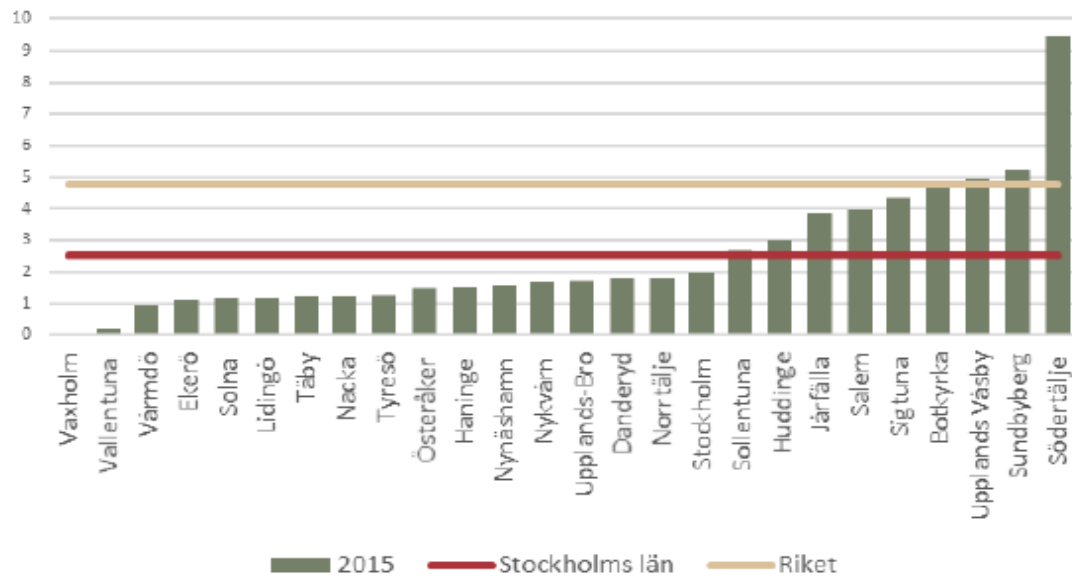

Källa: Migrationsverket och SCB

Källa: Migrationsverket och SCB (befolkningsstatistik per 30 juni 2019)

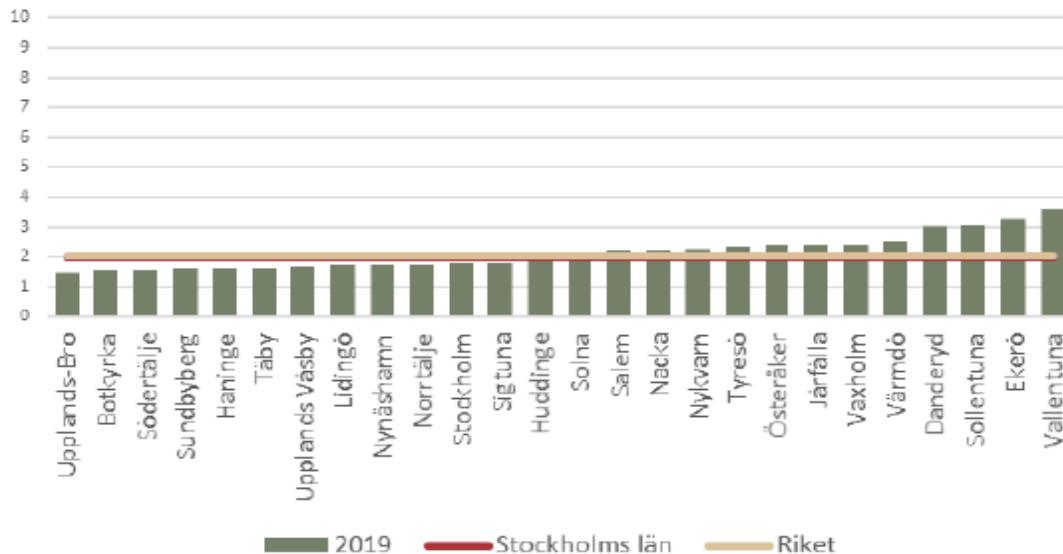
2015

Fördelning av mottagandet mellan kommunerna i Stockholms län

Kommunmottagna per 1 000 invånare, exklusive ensamkommande barn, per kommun, 2015 respektive 2019

2019

Källa: Migrationsverket och SCB.
Bearbetning av Länsstyrelsen.

Kvalitetsaspekter i boendelösningarna

Betydelsen av bostadens kvalitet

- Ingen uppföljning av bostadens kvalitet görs
- Bosättningslagen anger inte typ av bostad som ska erbjudas eller kriterier för bostadens kvalitet
- Men.. en lämplig bostad är mer än tak över huvudet
  - Central för människors vardagsliv
  - Kvalitet och bostadsmiljö kan upplevas olika

kvm

6

kommuner har nyanlända boende i bostäder med delat sovrum med personer utanför den egna familjen.

18

kommuner har anvisade nyanlända bosatta i bostäder där toalett och hygienutrymmen delas med personer utanför den egna familjen.

21

kommuner har anvisade nyanlända bosatta i bostäder där kök delas med personer utanför den egna familjen.

19

kommuner har identifierat eller uppmärksammats på utmaningar kopplat till en eller flera av kommunens boendelösningar för anvisade nyanlända.

Vad vet vi om kvaliteten?

- ❖ En rad olika boendelösningar
- ❖ Boende med delade ytor vanligt, men omfattningen oklar
- ❖ Utmaningar i boendelösningar förekommer
  - ❖ Trångboddhet
  - ❖ Trygghet
  - ❖ Tillgänglighet m.m.

Särskilt sårbara grupper

Barnfamiljer

”Vi kommer i kontakt med barnfamiljer som bor trångt eller bor i tillfälliga boenden. Situationen med att hitta boende är oerhört frustrerande och skapar en stress för familjerna och i förlängningen barnen. Frågan om boende är den högst prioriterade frågan när vi samtalar med nyanlända.”

Funktionsnedsatta

”Vi har erfarenhet av två funktionsnedsatta kvotflyktingar. En ensamstående rullstolsburen ung man fick en handikappanpassad lägenhet av kommunen. En familj, kvotflyktingar, där mamma har mycket svårt att gå, framför allt i trappor fick en lägenhet tre trappor upp utan hiss. Det har periodvis betytt isolering för hennes del. Vi har försökt påverka situationen men förgäves.”

HBTQ

”Bostadssituationen är tyvärr ett stort problem för nyanlända HBTQ-personer i Stockholm. Vi har exempel på personer som flyttat ifrån sin anvisade bostad efter trakasserier och våld. Vid några fall har personerna från det tidigare boendet fortsatt trakasserier på det nya boendet. Vi har ett antal fall där HBTQ-personer nu lever med skyddad identitet, på grund av förföljelser som uppstått på boenden de blivit anvisade till.”

Funktionsnedsattas röster om boendesituationen

Otrygghet i delade boenden

”Det är stressande och ibland försvinner min medicin när jag förvarar den i kylskåpet som jag delar med andra.”

Funktionsnedsattas röster om boendesituationen

Bristande anpassning

”Min första lägenhet jag fick efter uppehållstillståndet var inte anpassad efter min funktionsnedsättning. Det är jättesvårt för mig att gå. Det är därför jag sitter i en rullstol. Min första lägenhet var på våning tre i en byggnad som inte hade någon hiss. Jag bodde i lägenheten i ett år. Det tog runt 45 minuter eller lite mer för mig varje gång att ta alla steg till våning tre. [...] Förra veckan flyttade vi in i den nya lägenheten. Nu bor vi i en bra lägenhet i ett hus med andra äldre personer.”

Funktionsnedsattas röster om boendesituationen

Bristande tillgång till allmänna kommunikationer

Kontraktet var tidsbegränsat och när det närmade sig kontraktsslut sa kommunen till Leila att om hon inte lämnade boendet skulle kommunen dra in hennes försörjningsstöd. Via internet hittade hon ett boende i en kommun i Västernorrland där de har bott i ungefär ett år. Boendet i sig är bättre, men det ligger helt isolerat från all samhällsservice. Barnen har inte kunnat börja förskola i den nya orten och Leila har fått avbryta sina sfi-studier.

Tidsperspektiv vid bosättning

70%

av landets kommuner erbjuder helt, i hög grad eller delvis permanenta bostäder till anvisade nyanlända.

I Stockholms län är motsvarande siffra

15%

Vilka tidsperspektiv finns vid bosättning av anvisade nyanlända?

Tre huvudsakliga inriktningar och arbetssätt i Stockholms län:

- **Strikt tidsgräns på två år, eller etableringstidens längd**, för både ensamhushåll och barnfamiljer
- **Tidsbegränsat boende på två år med möjlighet till förlängning** efter behovsprövning för hela eller delar av målgruppen
- **Mer långsiktiga lösningar** för hela eller delar av målgruppen

Bostadskontrakt sägs upp eller löper ut

- 16 av länets kommuner uppger att de sagt upp anvisades bostadskontrakt under 2018 och 2019
- Åtminstone 2 700 individer och minst 800 barn har berörts, vilket motsvarar 50 procent av antalet anvisade till samma kommuner under 2016 och 2017

”

... när det gick två år ville kommunen att vi lämnar lägenheten samma dag. Vi försökte förklara till dem att vi har redan hittat en lägenhet och att vi kommer flytta snart. Vi ville stanna tolv dagar bara... Barnen hade tolv dagar kvar i skolan. Vi blev tvungna att åka och lämna skolan...”

*Farah och Maher, 29 och 35 år,
med tre barn 4–9 år*

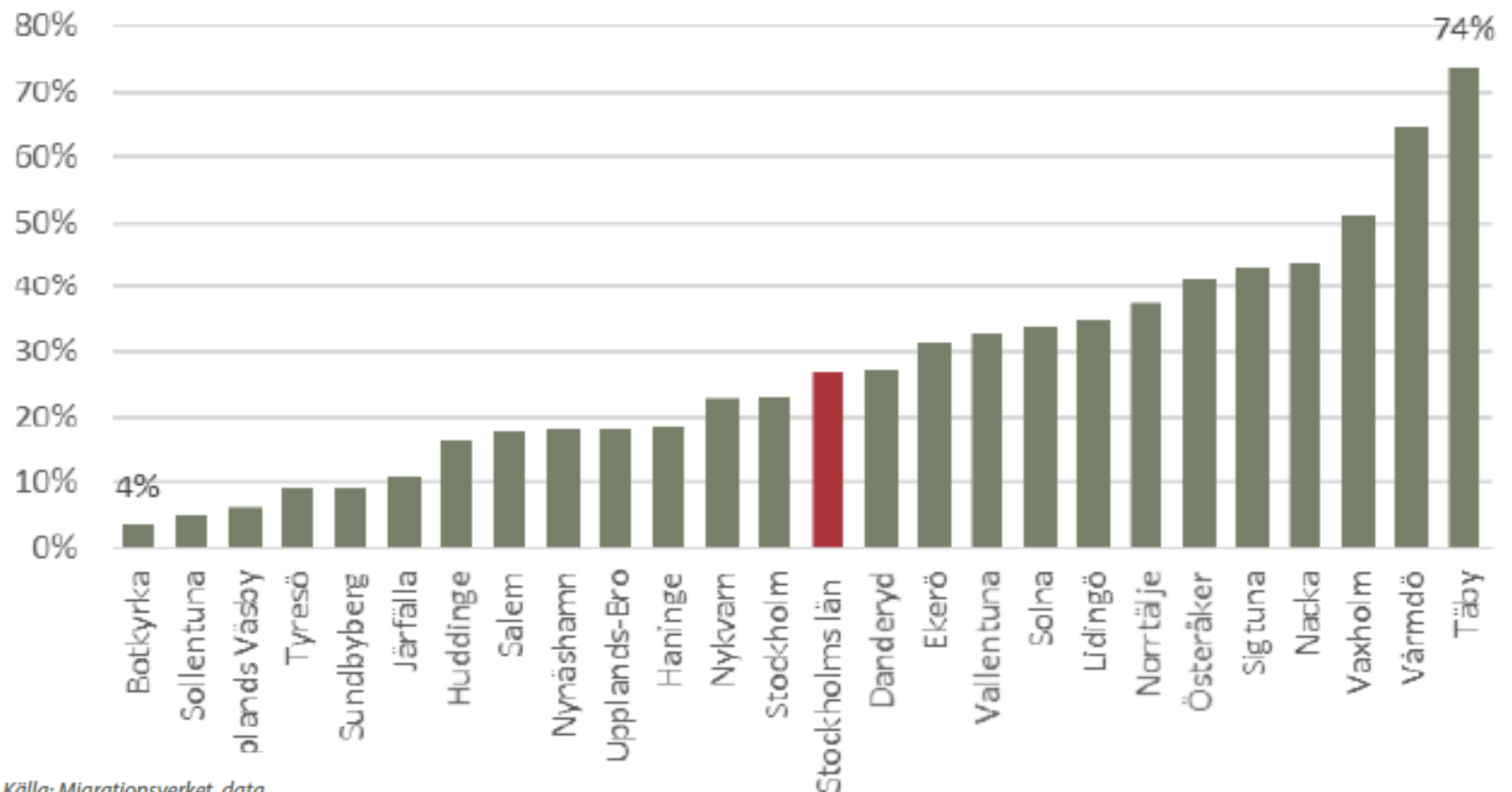
Nyanländas flyttmönster

En dryg fjärdedel anvisade flyttar efter 18 månader

Andel (%) av anvisade och mottagna år 2017 som flyttat från sin anvisningskommun 18 månader efter anvisning

Källa: Migrationsverket, data bearbetad av SCB

- ❖ 15 % flyttat till kommuner med ett högt mottagande, varav de vanligaste är "nollkommuner"
- ❖ Många som flyttar är minderåriga barn
- ❖ Alla kommuner erbjuder bostadsvägledning
- ❖ Majoriteten underlättar flyttar till andra kommuner och län vid en olöst boendesituation

84 %

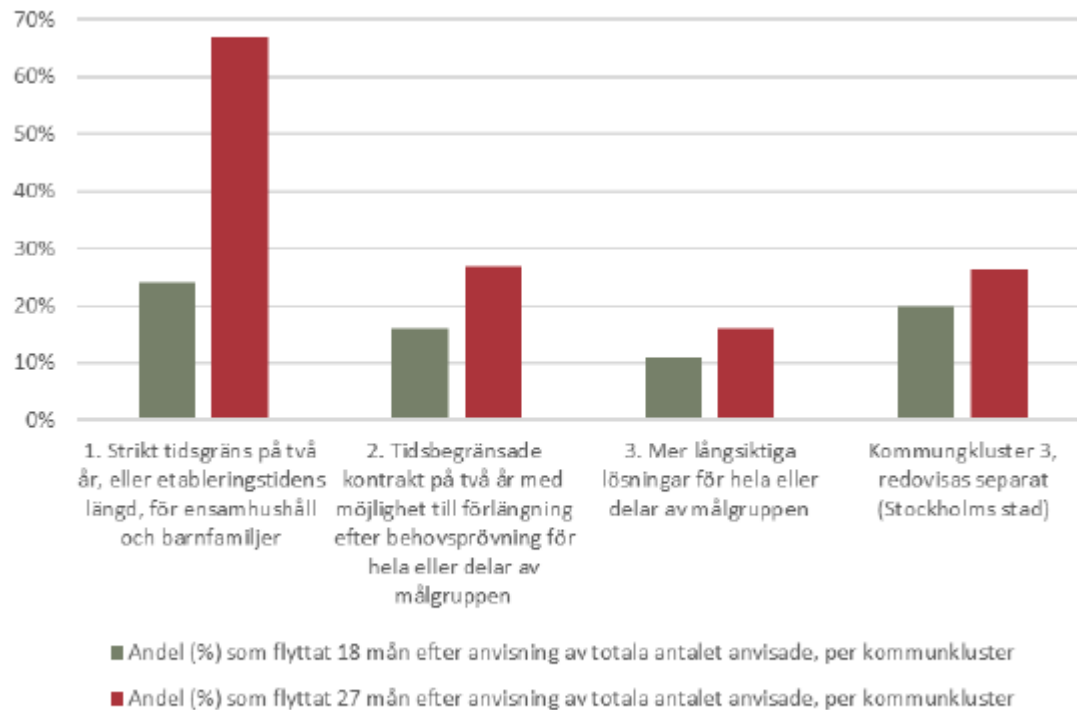
av de anvisade nyanlända som hade lämnat sin anvisningskommun 18 månader senare har flyttat utanför Stockholms län.

0,7 %

anvisade nyanlända till övriga riket har flyttat till någon av kommunerna i Stockholms län 18 månader senare.

Samband mellan tidslängder och andel flyttar

Andel (%) som flyttat 18 resp. 27 mån efter anvisning av totala antalet anvisade, per kommunkluster

67 %

av anvisade nyanlända i kommunkluster 1 har lämnat sin anvisningskommun 27 månader senare

Det finns ett **tydligt samband** mellan tidslängder på bostadskontrakt och andel nyanlända mottagna genom anvisning som flyttar från respektive kommunkluster.

Källa: Migrationsverket efter bearbetning av SCB. Diagram sammanställt av Länsstyrelsen.

Hur ser självbosattas bostadssituation ut?

- ❖ Kunskapen varierar, men i regel följs självbosattas bostadssituation inte upp i kommunerna
- ❖ Många lever i stor utsatthet enligt organisationer i det civila samhället
- ❖ Otrygg och osäker boendesituation påverkar etablering och barnens uppväxtvillkor enligt självbosatta själva
- ❖ Ingen kunskap om funktionsnedsatta personers situation

Vägar framåt

- ❖ Ta tillvara nyanländas kompetens
- ❖ Nyanlända är också barn med rättigheter
- ❖ Bosättning som skapar trygghet, tillit och inkludering
- ❖ Använd och skapa fler verktyg för bostadsförsörjningen
- ❖ Långsiktighet främjar integration

Frågor?

Gemensam diskussion

- ❖ Känner ni igen den beskrivning av nyanländas boendesituation som presenteras i rapporten?
- ❖ Saknas något perspektiv?
- ❖ Vad är era kunskaper om mottagandet av nyanlända med funktionsnedsättning?
- ❖ Hur kan ett förändringsarbete påbörjas för ett mer långsiktigt och hållbart mottagande?
- ❖ Vad tycker ni kan göras för att synliggöra nyanlända med funktionsnedsättning i mottagandet av nyanlända (för bosättning)?

Och framöver?

- Utredningar (klicka för att läsa mer)

[Kartläggning av social dumpning mellan kommuner](#)

[Utredning om "En socialt hållbar bostadsförsörjning"](#)

[Granskning av införandet och tillämpningen av bosättningslagen](#)

[Uppdrag att kartlägga kommunernas mottagandeverksamhet](#)

- Kontaktytor med civilsamhället – påverkansarbete, omvärldsbevakning
- Motverka vräkning av barnfamiljer och barnrättsuppdrag
- Fortsatt kartläggning, belysa nyanländas boendesituation inkl. självbosatta

Kontaktuppgifter:

Elin Blomberg

elin.blomberg@lansstyrelsen.se

Annelie Rostedt

annelie.rostedt@lansstyrelsen.se